

Prekentekest: Matt 6,16-18

Jesus sa: Når dere faster, skal dere ikke sette opp en dyster mine slik som hyklerne; de går med et fordreiet ansikt, for de vil vise folk at de faster. Sannelig, jeg sier dere: De har alt fått sin lønn. Men når du faster, skal du salve hodet og vaske ansiktet, så ikke menneskene ser at du faster, men bare din Far som er i det skjulte. Og din Far, som ser i det skjulte, skal lønne deg.

Slik lyder Herrens ord.

Askeonsdag kommer av det gamle uttrykket "å kle seg i sekk og aske." Jesus bruker det i Matt 11,21. "Ve deg, Korasin! Ve deg, Betsaida! Dersom de mektige gjerninger som er gjort hos dere, hadde skjedd i Tyrus og Sidon, ville de for lenge siden ha vendt om og kledd seg i sekk og aske." Sekk og aske er uttrykk for sterk anger og bot. Askeonsdag er derfor innledningen på en 40 dagers botstid frem til påske. Derfor går vi også over fra åpenbaringstidens grønne liturgiske farge som er vekstens farge, til fiolett som er botens farge.

Det ble fortalt i denne uka fra Tyskland og fra Brasil at folk med stor iver feirer karneval. Mange steder er karneval forbundet med stor stemning og mye glede, men også atskillig med alkohol og utskeielser. Kontrasten blir veldig stor fra slike voldsomme feiringer til det Jesus foreskriver. Jesus forutsetter nemlig at disiplene faster, men – og det er viktig, uten å vise det så mye til omgivelsene. Faste skulle ikke være noe man gjorde for mennesker, men utelukkende for Gud. Gud kaller til oppriktighet i gudsforholdet.

Så tenker jeg: Skal tro hva disse karnevalsfeirende menneskene gjør med fasten. Blir fasten feiret like intenst som karnevalet i forkant, eller er disse menneskene bare med på løssluppenheten før og setter stopp for alvor som følger? Kanskje faste er en like fjern tanke for dem som for folk flest. På skolen lærer barna om faste, og jeg tror det lett dannes et inntrykk av; jo, faste er noe muslimene gjør i måneden Ramadan. Det folk forbinder med faste er gjerne så fjernt fra den virkeligheten mange av oss kristne regner som vår. Men hva er din og min faste?

Den kristne fasten har sin bakgrunn i Det gamle testamentet, ofte knyttet til at Israelsfolket i spesielle, vanskelige situasjoner brukte tid til faste og bønn. Å faste blir da gjerne å gi avkall på noen fysiske goder som et middel til å konsentrere seg om bønnen til Gud. Men vår gamle natur forneker seg ikke. Selv når vi søker som inderligst etter Gud, kan hovmodet vise seg ekstra tydelig og trangen til å vise seg fram for mennesker som ekstra inderlig i sin søken og alvor. Det var et kjent fenomen og Jesus påpekte det gang på gang. Den rette faste er ikke rettet mot det mennesker kan se, men mot Gud. Og er det først slik, da får fasten også en ny retning. Den rette fasten kretser ikke bare om seg og sitt, men om Gud og sin neste. Gud stiller selv disse tingene i relieff når han i Jesaja 58 spør:

”Er dette den faste jeg vil ha: en dag da mennesket plager seg selv, henger med hodet som sivet, kler seg i botsdrakt og ligger i aske? Kaller du dette for faste, er det en dag etter Herrens vilje? Nei, slik er fasten som jeg vil ha: at du løslater dem som med urett er lenket, sprenger båndene i åket og setter de undertrykte fri, ja, bryter hvert åk i stykker, at du deler ditt brød med dem som sulter, og lar hjemløse stakkarer komme i hus, at du sørger for klær når du ser en naken, og ikke svikter dine egne.” Jes 58,4-7.

Bønn og faste hører til hverandre. Fasten skal gi hjelp til å konsentrere seg om nettopp bønnen og gudsforholdet. Av og til kan noen og enhver føle seg lite inspirert. Å be til Gud kan oppleves som et ork. Det kan være vanskelig å sette seg ned og ta seg tid, og det kan være tungt å finne ord. Kanskje noen føler på dårlig samvittighet fordi de har bedt for lite. Kanskje noen har forsøkt å faste, men blitt så konsentrert om mat at poenget med fasten helt falt ut.

Noen har erfart at når vi prøver å ta oss sammen, enten det er med bønn eller faste, eller med gode gjerninger, så kjenner vi gjerne snart en ulyst til det hele. Det kan lett bli et ork. Vi tar et skippertak, og så faller det hele sammen. Kanskje vi i vår fortvilelse over manglende fromhet og sviktende nestekjærlighet faller for fristelsen til å late som om vi lykkes, å late som vi er mer fromme enn vi i virkeligheten er.

I dagens tekst advarer Jesus mot hykleri. Det greske ordet for hykler betyr egentlig skuespiller. På samme måte som skuespilleren spiller sin rolle i teateret, utgir en hykler seg for å være noe annet enn han egentlig er. Hykleriet ligger oss alle nærmere enn vi liker. Det ligger til den menneskelige natur å ville stille seg selv fram i et gunstigst mulig lys.

Jesus advarer mot å hykle overfor Gud. Fariseernes fromhet ble av Jesus kalt hykleri, for den var rettet mot det som mennesker kunne se, og ikke mot Gud. ”Pass dere,” sier Jesus; ”pass dere for å gjøre gode gjerninger for øynene på folk for å bli sett av dem.” ”Men når du faster,” sier Jesus, ”skal du salve hodet og vaske ansiktet, så ikke menneskene ser at du faster, men bare din Far som er i det skjulte. Og din Far, som ser i det skjulte, skal lønne deg.” Så mye anstrengelser vi kan fristes til å gjøre for å bli akseptert og sett opp til av andre. Men Jesus sier; det som teller er å bli anerkjent av Gud, han som ser der ingen andre kan se.

Gud ser til hjertene. Gud ser til våre hemmelige innerste tanker. Det er der på det svært personlige plan han ønsker å møte oss. Det finnes mennesker som er redde for å fremstå som hyklere i andres øyne hvis de går i kirken og søker Gud. Men å oppsøke Gud er ikke å hykle. Det er det eneste riktige svaret vi kan gi når han tilbyr sin frelse.

Faste og bot hører sammen. Tidligere kristengenerasjoner markerte fastetiden med faste og bot. Det gav hjelp til å være konsentrert om Jesu lidelse, og det

gav utrustning til kampen mot det onde. Jesus forutsatte at disiplene fastet. Det var deres tradisjon og skikk. Vi har ikke noe lovens påbud som forplikter oss på å faste. Men vi har en evangelisk frihet til å gjøre det hvis vi vil. For mange vil det utvilsomt være til hjelp. Fastetiden skal minne oss om å søke Gud i oppriktighet. Legge til side mye av det ytre vi gjerne er opptatt av, og våge å stille oss åpne og ærlige fram for Gud. For mange kan faste vise seg å gi god hjelp til dette, hvis hverdagen og livet ellers tillater det.

Man behøver ikke legge opp til et stort opplegg. Det går an å velge ut én bestemt fastedag i uka. Spar eventuelt penger på å leve litt enklere enn ellers. Legg til side penger du sparer med tanke på fasteaksjonen til Kirkens Nødhjelp, eller et annet godt formål. Det er viktig at et fasteopplegg er konkret og praktisk, og at det avsettes tid til Guds ord og bønn. Til sist: Hvis du faster, faster du ikke for mennesker, men for din himmelske Far som er i det skjulte. Og din Far, som ser i det skjulte, skal lønne deg. Amen